

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών  
Σχολή Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών  
Τμήμα Νομικής, Τομέας Δημοσίου Δικαίου

---

Μάθημα: Σύνθεση Δημοσίου – Εαρινό Εξάμηνο 2006  
Διδάσκων : Καθηγητής Α. Δημητρόπουλος

Εργασία : ΤΥΠΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ

ΑΘΗΝΑ 2006

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ .....	3
Β. ΤΥΠΟΣ .....	3
Γ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ.....	5
Δ. ΤΥΠΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ .....	9
Ε. ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ: «Σύγκρουση» δικαιωμάτων ελευθεροτυπίας και προσωπικότητας.	14
ΣΤ. ΘΕΣΜΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ .....	16
Ζ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.....	18
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ .....	20
ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ.....	21

## ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΚ	Αστικός Κώδικας
ΑΠ	Άρειος Πάγος
Άρθρ.	Άρθρο
ΓΟΣΔ	Γερμανικό Ομοσπονδιακό Δικαστήριο
έκδ.	Έκδοση
Ν	Νόμος
Σ	Σύνταγμα
ΣτΕ	Συμβούλιο της Επικρατείας
τ.	τόμος
τευχ.	τεύχος
ΤοΣ	Το Σύνταγμα ( περιοδικό )
Βλ.	Βλέπε
σελ.	σελίδα(ες)
Εφ.Αθ.	Εφετείο Αθηνών
Π.Πρ.Αθ.	Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών
Μ. Πρ.Αθ.	Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών
κτλ	και τα λοιπά

## A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Καταρχήν απαραίτητη είναι για την ανάπτυξη και κατανόηση του θέματος η εξέταση της έννοιας του τύπου και της προσωπικότητας. Έπειτα, επίσης αναγκαία είναι η ανάλυση του δικαιώματος της ελευθεροτυπίας και της προσωπικότητας. Εδώ εντάσσεται και η εξέταση του περιεχομένου των ανωτέρω δικαιωμάτων, των φορέων τους, του πεδίου ισχύος τους και των περιορισμών τους, ρητά και μη ρητά προβλεπόμενων. Στη συνέχεια εφαρμόζοντας τις μεθόδους της αναλογικότητας και της πρακτικής καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι δεν υπάρχει σύγκρουση των δικαιωμάτων αυτών. Τέλος με βάση τη θεσμική εφαρμογή διαπιστώνουμε ότι το δικαίωμα της προσωπικότητας των δημοσίων προσώπων περιορίζεται λόγω της αιτιώδους συνάφειάς του με την ειδική σχέση της δημοσιότητας αλλά μόνο κατά το μέτρο που επιβάλλει ο δεσμός αυτός της αιτιώδους συνάφειας.

## B. ΤΥΠΟΣ

### 1. Έννοια και περιεχόμενο τύπου

Η λέξη τύπος<sup>1</sup> σημαίνει την πράξη, το αποτέλεσμα του ρήματος τύπτω, κτυπώ. Τύπος γενικότερα σημαίνει το αποτύπωμα, που αφήνει κάποιο κτύπημα και κατ' επέκταση το αποτύπωμα κάποιας εικόνας ή γράμματος ή παράστασης. Τύπος γενικότερα σημαίνει το αποτύπωμα, το ίχνος. Ο όρος τύπος γίνεται αντιληπτός με δύο έννοιες, την υποκειμενική και την αντικειμενική. Σύμφωνα με την υποκειμενική έννοια τύπος είναι το υποκείμενο (ή κατ' επέκταση η μέθοδος) της παραγωγής εντύπων. Με την έννοια αυτή τύπος είναι η εφημερίδα ως υποκείμενο, μονάδα παραγωγής, το περιοδικό κ.ο.κ. Με την έννοια αυτή χρησιμοποιεί το Σύνταγμα τον όρο τύπο στο άρθρο 14 παρ. 2, όταν ορίζει ότι ο τύπος είναι ελεύθερος. Με την αντικειμενική έννοια, τύπος είναι το προϊόν του τύπου με υποκειμενική έννοια. Με την έννοια αυτή ο τύπος ταυτίζεται με το έντυπο. Δηλαδή τύπος είναι το φύλλο της εφημερίδας, το τεύχος του περιοδικού κλ.π. Το Σύνταγμα χρησιμοποιεί τον όρο τύπο με την αντικειμενική έννοια στο άρθρο 14 παρ 1, όπου ο τύπος γίνεται αντιληπτός ως μέσο έκφρασης των στοχασμών. Στην αντικειμενική αυτή έννοια προσιδιάζει το αρχικό περιεχόμενο της λέξης<sup>2</sup>.

---

1. Βλ Α. Δημητρόπουλο «Συνταγματικά Δικαιώματα» ειδικό μέρος παραδόσεις συνταγματικού δικαίου τομ. Γ' - ημίτομος Ι σελ 237

2. Βλ Ι. Καρακώστας «Το Δίκαιο των ΜΜΕ» σελ 23

Κατά το άρθρο 1, εδάφιο 1 του αναγκαστικού νόμου 1092/1938 «περί τύπου» ο ορισμός<sup>3</sup> του τύπου που δίνεται παρά το ότι διατυπώθηκε πριν από μισό αιώνα είναι ακόμη εύστοχος. Σήμερα πάντως, κάπως ακριβέστερος και πληρέστερος θα ήταν ο εξής ορισμός: έντυπο είναι κάθε κείμενο, κάθε όχι απλώς διακοσμητική εικαστική παράσταση, κάθε εγγραφή μουσικού έργου με κείμενο ή επεξηγήσεις και κάθε ηχητικό αποτύπωμα απλού ή μελωδικού λόγου εφόσον έχει παραχθεί με μηχανική ή φυσικοχημική ή ηλεκτρονική διαδικασία κατάλληλη για παραγωγή σημαντικού αριθμού αντιτύπων, και προορίζεται για διάδοση<sup>4</sup>. Τύπος και έντυπα είναι τα βιβλία, οι εφημερίδες, τα περιοδικά, τα φυλλάδια, προκηρύξεις, οι αφίσες, τα « αυτοκόλλητα » στα παράθυρα αυτοκινήτων, καταστημάτων κ.ο.κ., δηλαδή όλα τα προϊόντα της τυπογραφίας κάθε μορφής αλλά και οι προορισμένες για διάδοση φωτογραφίες, εικόνες, πανό, σχέδια, εμβλήματα, ανεξάρτητα από την ύλη στην οποία είναι αποτυπωμένα (π.χ τα σήματα ή οι κονκάρδες, τα ενδύματα όπως οι μπλούζες και τα καπέλα, που φέρουν σήματα, επιγραφές, προσωπογραφίες κ.ο.κ.)<sup>5</sup>.

## 2. Τύπος και Ραδιοτηλεόραση

Η ραδιοτηλεόραση αποτελεί μαζί με τον περιοδικό τύπο το σπουδαιότερο μέσο ενημέρωσης και επηρεασμού των μαζών, δηλαδή μεγάλων απρόσωπων ομάδων του πληθυσμού. Υπάρχουν δύο θεμελιώδη χαρακτηριστικά τα οποία συνδέουν τη ραδιοτηλεόραση με τον ημερήσιο και περιοδικό τύπο και τη διακρίνουν από τα υπόλοιπα μέσα μαζικής επικοινωνίας· (ΜΜΕ ευρύτερη γενική έννοια στην οποία υπάγονται βέβαια και ο κινηματογράφος, το θέατρο, γενικά τα παντός είδους δημόσια θεάματα ή ακροάματα, ακόμη και η φωνογραφία επί δίσκων ή ταινιών μαγνητοφώνου, ασφαλώς δε και τα βιβλία ή άλλης φύσεως έντυπα). α) Ο περιοδικός χαρακτήρας. Τόσο ο ημερήσιος και ο περιοδικός τύπος (εφημερίδες, περιοδικά) όσο και η ραδιοτηλεόραση δεν πραγματοποιούν μόνο συνεχή «μαζική επικοινωνία», αλλά επικοινωνούν καθημερινώς ή εν πάσει περιπτώσει ανά τακτές ημέρες και ώρες με τα ίδια άτομα και ασκούν επίδραση συστηματικώς, συνεχώς και όχι απλώς αποσπασματικά και κατά σύμπτωση, όπως το θέατρο, ο κινηματογράφος ή το βιβλίο. Υπό την έννοια αυτή μπορούμε να διακρίνουμε μεταξύ περιοδικών και μη περιοδικών μέσων μαζικής επικοινωνίας

3. Βλ Π. Δ. Δαγτόγλου «Συνταγματικό Δίκαιο Ατομικά Δικαιώματα Α'» σελ 450

4. Βλ Κ.Χρυσόγονος «Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα» σελ 283

5. Βλ. Π. Δ. Δαγτόγλου «Συνταγματικό Δίκαιο Ατομικά Δικαιώματα Α'» σελ 473

β) Ο πολιτικός χαρακτήρας.

Ενώ στον ημερήσιο και περιοδικό τύπο και τη ραδιοτηλεόραση το πολιτικό στοιχείο είναι χαρακτηριστικό, αυτό δεν ισχύει και για τα άλλα μέσα μαζικής επικοινωνίας (χωρίς βέβαια να αποκλείεται το πολιτικό στοιχείο και σ' αυτά, π.χ. επιθεωρήσεις, θεατρικά, κινηματογραφικά έργα). Υπό την έννοια αυτή μπορούμε να διακρίνουμε μεταξύ πολιτικών και μη πολιτικών μέσων μαζικής επικοινωνίας<sup>6</sup>.

Η οργανική και λειτουργική συγγένεια της ραδιοτηλεόρασης με τον τύπο δεν σημαίνει βέβαια ότι δεν υπάρχουν διαφορές μεταξύ τους σπουδαίες για τη συνταγματική τοποθέτηση και αντιμετώπιση της ραδιοτηλεόρασης<sup>7</sup>. Οι διαφορές αυτές δεν μειώνουν αλλά απεναντίας τονίζουν τη μεγάλη πολιτική σημασία της ραδιοτηλεόρασης. Οι διαφορές μεταξύ ραδιοτηλεόρασης και τύπου αναφέρονται στις τεχνικές και οικονομικές συνθήκες λειτουργίας τους. Ως βασικότερη αναφέρεται το γεγονός ότι σε κάθε δημοκρατική χώρα υπάρχει σχετικά μεγάλος αριθμός αυτοτελών και πολιτικά ή διαφορετικά αντιμαχόμενων εφημερίδων, ενώ ο αριθμός των ραδιοτηλεοπτικών σταθμών τόσο για τεχνικούς λόγους (π.χ. περιορισμένος αριθμός διαθέσιμων μηκών κύματος), όσο και λόγω των τεράστιων οικονομικών μέσων που απαιτεί η πλήρως οργανωμένη και λειτουργούσα παραγωγή και εκπομπή ραδιοφωνικών και προπάντων τηλεοπτικών προγραμμάτων, είναι κατ' ανάγκη μικρός<sup>8</sup>.

## Γ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

Σε όποιο βαθμό τελειότητας και αν φθάσει η ειδησεογραφία και η αρθρογραφία, ο Τύπος δε θα μπορέσει να εκπληρώσει την αποστολή του στο ακέραιο χωρίς την ελευθεροτυπία<sup>9</sup>. Οποιαδήποτε κατάρτιση του έμψυχου υλικού και αν επιτύχουμε, οποιαδήποτε βελτίωση τεχνικών μέσων και αν πραγματοποιήσουμε δεν θα έχουμε εξασφαλίσει την άρτια εκπλήρωση της αποστολής του Τύπου χωρίς την ελευθεροτυπία. Στο γενικότερο πλαίσιο<sup>10</sup> της ελεύθερης διάδοσης των ιδεών, το Σύνταγμα κατοχυρώνει την ελευθερία του Τύπου. Ο συντακτικός νομοθέτης στο άρθρο 14 παρ.2 εδ.α καθιερώνει αντικειμενική αρχή. Όπως ορίζει: «ο Τύπος είναι ελεύθερος». Ταυτόχρονα αναφέρεται και στο συνταγματικό δικαίωμα που απορρέει από την αντικειμενική αρχή. Όπως ορίζει,

6. Βλ. Π Δ. Δαγτόγλου «Ραδιοτηλεόραση και Σύνταγμα» σελ. 134 επ.

7. Βλ. Ν. Αλιβιζάτος «Κράτος και ραδιοτηλεόραση» σελ 47 επ.

8. Βλ. Π Δ. Δαγτόγλου «Ραδιοτηλεόραση και Σύνταγμα» σελ. 137 επ.

9. Βλ. Α. Κονταξής « Τύπος και Δίκαιο» σελ. 428 επ.

10. Βλ Α. Δημητρόπουλο «Συνταγματικά Δικαιώματα» ειδικό μέρος παραδόσεις συνταγματικού δικαίου τομ. Γ<sup>2</sup>- ημίτομος Β σελ 239 επ.

καθένας μπορεί να εκφράζει και να ..... δια του τύπου τους στοχασμούς του τηρώντας τους νόμους του κράτους (Σ Αρθρ. 14 παρ.1).

### 1. Περιεχόμενο της ελευθεροτυπίας

Η ελευθερία του τύπου ως ελευθερία δημοσίευσης πληροφοριών έχει θετικό και αρνητικό περιεχόμενο. Είναι ελευθερία δημοσίευσης και μη δημοσίευσης. Αντίκειται επομένως στην ελευθερία του τύπου ο εξαναγκασμός σε δημοσίευση πληροφοριών ή άλλου είδους κειμένων. Η ελευθεροτυπία περιλαμβάνει ιδίως<sup>11</sup>: α) την ελευθερία της σε οποιονδήποτε χρόνο, τρόπο, σχήμα, με οποιοδήποτε νόμιμο τίτλο σε οποιοδήποτε τόπο και αριθμό εκδόσεως, συντάξεως, εκτυπώσεως, κυκλοφορίας (αποστολής, διανομής, πωλήσεως) και εν γένει διαδόσεως εντύπων στο εσωτερικό και εξωτερικό. β) την ελευθερία ιδρύσεως και λειτουργίας επιχειρήσεως τύπου με οποιαδήποτε μορφή ιδιωτικού δικαίου· ελευθερία επιλογής και προμήθειας από οπουδήποτε των αναγκαίων μηχανημάτων, του τυπογραφικού χαρτιού και του λοιπού υλικού. γ) την ελευθερία της με νόμιμο τρόπο συλλογής πληροφοριών και φωτογραφικών και ηχητικών ή άλλων στοιχείων από το εσωτερικό ή εξωτερικό, καθώς και την ελευθερία επιλογής πηγής πληροφοριών. δ) την ελευθερία εκλογής και ασκήσεως του δημοσιογραφικού επαγγέλματος και άλλων συναφών προς τον τύπο επαγγελμάτων. ε) την ελευθερία ιδρύσεως και λειτουργίας προαιρετικών, ισότιμων και απαλλαγμένων από κάθε κρατική ανάμειξη, δημοσιογραφικών ή άλλων συναφών προς τον τύπο οργανώσεων<sup>12</sup>.

### 2. Φορείς – Πεδίο ισχύος

α) Φορείς<sup>13</sup>: φορείς των δικαιωμάτων του τύπου είναι τα φυσικά πρόσωπα και κατά περίπτωση και τα νομικά πρόσωπα<sup>14</sup>. Το Σύνταγμα του 1952 (άρθρ.14 παρ.5) όριζε ότι «Η έκδοσις εφημερίδων επιτρέπεται μόνο εις πολίτας Έλληνας μη εστερημένους των πολιτικών αυτών δικαιωμάτων». Στο ισχύον Σύνταγμα παραλήφθηκε η ρύθμιση αυτή, όπως ρητά ορίζεται στο άρθρο 14 παρ.1 «Καθένας μπορεί να εκφράζει τους στοχασμούς του δια του τύπου, δηλαδή ανεξάρτητα από εθνικότητα». Η ελευθερία του τύπου δεν είναι μόνο ελευθερία του εκδότη ή του δημοσιογράφου, αλλά ελευθερία όλων, καθώς ο καθένας μπορεί να εκφράζει δια τύπου τους στοχασμούς του. Φορείς της ελευθερίας του τύπου δεν είναι μόνο τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου αλλά και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου. Έτσι λ.χ. προστατεύονται από το Σύνταγμα και η έκδοση εφημερίδας από οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης ή από δικηγορικό σύλλογο κτλ.

11. Βλ. Π. Δ. Δαγτόγλου «Συνταγματικό Δίκαιο Ατομικά Δικαιώματα Α'» σελ 474 επ.

12. Βλ. Ι. Καρακώστα «το Δίκαιο των ΜΜΕ» σελ 38 επ.

13. Βλ Α. Δημητρόπουλο «Συνταγματικά Δικαιώματα» ειδικό μέρος παραδόσεις συνταγματικού δικαίου τομ. Γ'- ημίτομος Β σελ 240

14. Βλ. Π. Δ. Δαγτόγλου «Συνταγματικό Δίκαιο Ατομικά Δικαιώματα Α'» σελ 502 επ.

Η άσκηση της ελευθερίας του τύπου από τα ν.π.δ.δ. δε μπορεί να έρχεται σε αντίθεση με την αρχή της πολιτικής ουδετερότητας της δημόσιας διοίκησης, επομένως υφίσταται την απαραίτητη θεσμική προσαρμογή.

β) Πεδίο ισχύος:

i) αμυντικό περιεχόμενο: η αμυντική ελευθερία του τύπου προστατεύεται απέναντι όχι μόνο στην κρατική αλλά και στην ιδιωτική εξουσία. Η ελευθερία του τύπου αναπτύσσει αμυντική ενέργεια η οποία στρέφεται κατά του κράτους. Το κράτος οφείλει να απέχει από κάθε ενέργεια που θα αναιρούσε ή θα παρακάλυε ουσιωδώς το συνταγματικό αυτό δικαίωμα. Η αμυντική ενέργεια erga omnes στρέφεται και κατά των ιδιωτών (Σ Αρθρ. 25 παρ.1 εδ.γ).

ii) προστατευτικό περιεχόμενο: η ελευθερία του τύπου διαθέτει επίσης προστατευτικό περιεχόμενο στρεφόμενο προς το κράτος το οποίο οφείλει να λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα ώστε να αντιμετωπίζεται αποτελεσματικά η παρεμπόδιση της άσκησης του.

### 3. Περιορισμοί

Η δικαιολόγηση και οριοθέτηση των περιορισμών της ελευθερίας του τύπου προκύπτει από την ανάγκη προστασίας άλλων έννομων αγαθών που επίσης διασφαλίζονται από το Σύνταγμα<sup>15</sup>. Αυτός είναι ο σκοπός των γενικών και ειδικών περιορισμών της ελευθερίας του τύπου

α) Γενική σχέση – Οριοθετήσεις

1. Σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ.1 του Συντάγματος ο καθένας μπορεί να διαδίδει τους στοχασμούς του «τηρώντας τους νόμους του κράτους».

Επομένως η ελευθερία του τύπου υπόκειται στους Νόμους αλλά και στο Σύνταγμα, όπως προκύπτει από την αρχή της νομιμότητας του άρθρου 5 παρ.1. η ελευθερία του τύπου έτσι δεν μπορεί να είναι ανεξέλεγκτη αλλά θα πρέπει να σέβεται την προσωπικότητα και τα δικαιώματα των άλλων, αλλά και τα χρηστά ήθη με την έννοια της τήρησης του καθήκοντος αληθείας και της «έντιμης συμπεριφοράς»<sup>16</sup>.

2. Το Σύνταγμα (άρθρο 14) δεν παρέχει πλήρη ελευθερία στο νόμο αλλά θέτει το ίδιο ορισμένα όρια, δηλαδή περιορισμούς στην ελευθερία του τύπου<sup>17</sup>. Άρα η θέσπιση περιορισμών με νόμο, ή βάσει νόμου, είναι επιτρεπτή μόνο στο βαθμό που το Σύνταγμα την επιτρέπει. Πιο συγκεκριμένα το Σύνταγμα, υιοθετώντας για τον τύπο το κατασταλτικό και το προληπτικό σύστημα απαγορεύει τους πριν και επιτρέπει τους μετά την κυκλοφορία- δημοσίευση περιορισμούς. Επιτρέπει δηλαδή αποκλειστικά και μόνο τα κατασταλτικά μέτρα: κατάσχεση (και αυτή υπό περιορισμούς), ποινική ευθύνη, αστική ευθύνη.

15. Βλ. Π. Δ. Δαγτόγλου «Συνταγματικό Δίκαιο Ατομικά Δικαιώματα Α'» σελ. 508

16. Βλ. Α. Δημητρόπουλο «Συνταγματικά Δικαιώματα» ειδικό μέρος παραδόσεις συνταγματικού δικαίου τομ. Γ' - ημίτομος Β σελ 241

17. Βλ. Α.Κονταξής «Τύπος και Δίκαιο» σελ 470 επ.

Αποκλείει, δε, με τρόπο ρητό και απόλυτο τα προληπτικά μέτρα: όχι μόνο τη λογοκρισία· αλλά και κάθε άλλο προληπτικό μέτρο.

β) Ειδικές περιπτώσεις οριοθετήσεων

Στο άρθρο 3 παρ.3 του Σ προβλέπονται τέσσερις ειδικές οριοθετήσεις οι οποίες σε καμιά περίπτωση δεν αποτελούν περιορισμούς. Οι οριοθετήσεις αυτές θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν στις γενικές ρήτρες αλλά το γεγονός ότι στις περιπτώσεις αυτές είναι δυνατή η επιβολή του ειδικού και έντονου περιορισμού της κατάσχεσης τις καθιστά συνταγματικά ιδιαίτερες. Ειδικότερα το Σ επιτρέπει την κατάσχεση εφημερίδων και άλλων εντύπων μόνο μετά την κυκλοφορία τους και μόνο στις ακόλουθες περιπτώσεις: I) για προσβολή της χριστιανικής και κάθε άλλης γνωστής θρησκείας. II) για προσβολή του προέδρου της δημοκρατίας III) για δημοσίευμα που αποκαλύπτει πληροφορίες για τη σύνθεση, τον εξοπλισμό και τη διάταξη των ενόπλων δυνάμεων ή την οχύρωση της χώρας ή που έχει σκοπό τη βίαιη ανατροπή του πολιτεύματος ή στρέφεται κατά της εδαφικής ακεραιότητας του κράτους IV) για άσεμνα δημοσιεύματα που προσβάλλουν ολοφάνερα τη δημόσια αιδώ στις περιπτώσεις που ορίζει ο νόμος<sup>19</sup>. Επιπλέον το Σ στο άρθρο 14 παρ.6 προβλέπει την παύση έκδοσης, υπό προϋποθέσεις (όπως νόμος ορίζει) η οποία είτε προσωρινή είτε οριστική συνιστά απαγόρευση *in concreto* άσκησης δικαιώματος και την απαγόρευση άσκησης δημοσιογραφικού επαγγέλματος υπό προϋποθέσεις (όπως νόμος ορίζει) η οποία συνιστά υποκειμενικό περιορισμό.

γ) Ειδικές σχέσεις – Περιορισμοί

I. Ρητά προβλεπόμενοι περιορισμοί

Στις ειδικές κυριαρχικές σχέσεις<sup>20</sup> είτε εκούσιες όπως η δημοσιοϋπαλληλική σχέση είτε ακούσιες όπως η εκπλήρωση της στρατιωτικής θητείας ή η έκτιση στερητικής της ελευθερίας ποινής δεν επηρεάζεται κατ' αρχήν το δικαίωμα προμήθειας και αναγνώσεως του εντύπου. Στο πλαίσιο του στρατού όμως μπορούν να δικαιολογηθούν ορισμένες εξαιρέσεις. Έτσι κατά τον Γενικό Κανονισμό Υπηρεσίας στο Στρατό: «απαγορεύεται στους στρατιωτικούς η ανάγνωση ή η με οποιαδήποτε τρόπο προβολή εντός των μονάδων πάσης φύσεως πολιτικών εντύπων και εκδόσεων, που άμεσα ή έμμεσα μπορεί να κλονίσουν την πειθαρχία, καθώς και εντύπων με καθαρά αντιστρατιωτικό περιεχόμενο»<sup>21</sup>

18. Βλ. Α. Δημητρόπουλο «Συνταγματικά Δικαιώματα» ειδικό μέρος παραδόσεις συνταγματικού δικαίου τομ. Γ'- ημίτομος Β σελ 244 επ.

19. Βλ ν. 5060/1931 άρθρ. 29-33 Ν.Δ 2493/1953

20. Βλ Π. Δ. Δαγτόγλου «Συνταγματικό Δίκαιο Ατομικά Δικαιώματα Α'» σελ. 773

21. άρθρ 12 παρ. 4 π.δ. 130/1984 (Α' 42)



και επιπλέον «οι στρατιωτικοί έχουν δικαίωμα να εκφράζουν γραπτά τις απόψεις τους και να δημοσιεύουν κείμενα επιστημονικού, πολιτιστικού ή λογοτεχνικού περιεχομένου. Δε μπορούν όμως να κάνουν το ίδιο για ζητήματα πολιτικού ή κομματικού περιεχομένου, ούτε να κάνουν δηλώσεις στα μέσα μαζικής ενημέρωσης χωρίς άδεια του Υπουργού Εθνικής Άμυνας»<sup>22</sup>.

Π. Μη ρητά προβλεπόμενοι περιορισμοί – Αιτιώδης συνάφεια

Το Σύνταγμα αναγνωρίζει τόσο την ελευθερία του τύπου όσο και το θεσμό της δίκης. Από την ταυτόχρονη αυτή αναγνώριση και προστασία προκύπτει ότι η ελευθερία του τύπου εφαρμόζεται στο θεσμικό πλαίσιο της δίκης χωρίς να οδηγεί σε ανατροπή του θεσμού και το αντίστροφο. Η γραμμή της ταυτόχρονης εφαρμογής ποινικής δίκης και ελευθερίας του τύπου χαράσσεται από τη μεταξύ τους αιτιώδης συνάφεια. Αυτό ακριβώς σημαίνει ότι η ελευθερία του τύπου εφαρμόζεται και στο πλαίσιο της ποινικής δίκης, δεν περιλαμβάνει όμως και εξουσία δημοσίευσης εκείνων (μόνων) των πληροφοριών που αιτιωδώς συνδέονται με διακινδύνευση της αναζητούμενης μέσω της ποινικής διαδικασίας αλήθειας. Έτσι, αν στην αντίληψη του δημοσιογράφου υπέπεσε σχέδιο το οποίο εφαρμόζει η αστυνομία για τη σύλληψη του δράστη, η δημοσίευση της πληροφορίας αυτής είναι ανεπίτρεπτη και δεν καλύπτεται από την ελευθερία του τύπου<sup>23</sup>.

#### Δ. ΤΥΠΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ

Η διαπλοκή τύπου και προσωπικότητας εμφανίζει ιδιαίτερο νομικό και πραγματικό ενδιαφέρον. Όπως όλα τα δικαιώματα έτσι και η ελευθερία του τύπου υπόκειται στους γενικούς περιορισμούς, δε μπορεί δηλαδή να ασκείται κατά προσβολή των δικαιωμάτων των άλλων. Στα δικαιώματα αυτά ανήκει κι το δικαίωμα της προσωπικότητας. Η άσκηση της ελευθερίας του τύπου δεν απαλλάσσει από την υποχρέωση σεβασμού της προσωπικότητας<sup>24</sup>.

1. Περιεχόμενο του δικαιώματος της προσωπικότητας<sup>25</sup>

Το ιδιωτικού δικαίου δικαίωμα της προσωπικότητας διατυπώνεται στη γενική ρήτρα της ΑΚ 57 μέσω της οποίας αναγνωρίζεται ένα γενικό, απόλυτο δικαίωμα του καθενός με το οποίο εξασφαλίζεται η προστασία της προσωπικότητας και γενικότερα η προάσπιση της αξίας του ανθρώπου.

22. άρθρ. 25 παρ. 3 π.δ. 130/1984 (Α' 42)

23. Βλ. Α. Δημητρόπουλο «Συνταγματικά Δικαιώματα» ειδικό μέρος παραδόσεις συνταγματικού δικαίου τομ. Γ' - ημίτομος Β σελ 247

24. Βλ. Α. Δημητρόπουλο σελ 251

25. Βλ. Ι. Καρακώστα «το Δίκαιο των ΜΜΕ» σελ 242 επ.

Έτσι, η ΑΚ 57 αποτελεί συγχερασμό των συνταγματικών διατάξεων των άρθρων 2 παρ.1 και 5 παρ.1 κατά τρόπο ώστε να περιλαμβάνει τόσο τον σεβασμό της αξίας του ανθρώπου όσο και την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας. Από τη διατύπωση της ΑΚ 57 διαφαίνεται ότι ευσυνειδήτα ο νομοθέτης απέφυγε να οριοθετήσει το δικαίωμα της προσωπικότητας, επιτρέποντας με τον τρόπο αυτό τη συνεχή διεύρυνση του περιεχομένου του δικαιώματος. Η νομολογία αφού πρώτα αναγνωρίζει ότι η εξαντλητική απαρίθμηση των αγαθών που απαρτίζουν το περιεχόμενο του δικαιώματος της προσωπικότητας δεν είναι δυνατή, προβαίνει σε ενδεικτική αναφορά ορισμένων αγαθών που εμπíμπουν στην προστασία του άρθρου 57 ΑΚ όπως τα σωματικά και ψυχικά αγαθά, η τιμή κάθε ανθρώπου, η ιδιωτική ζωή και η σφαίρα του απορρήτου, η αναπαράσταση της εικόνας, της φωνής και γενικώς της ζωής του προσώπου, το άσυλο της κατοικίας.

Ειδικότερα, ιδιωτική ζωή<sup>26</sup> γενικά είναι το δικαίωμα του καθενός να διαμορφώνει και να ρυθμίζει τη ζωή του όπως αυτός νομίζει, ανώνυμα, ανενόχλητα από ξένες παρεμβάσεις. Η σύγχρονη θεωρία διακρίνει την προσωπικότητα σε τρεις σφαίρες. Στη δημόσια σφαίρα, δηλαδή την περιοχή της δράσεως του προσώπου δια τη δημοσιότητα της οποίας υφίσταται πάντοτε δικαιολογημένο συμφέρον ενημερώσεως της ολότητας. Στην ιδιωτική σφαίρα, η οποία περιλαμβάνει τον καθ' ημέρα βίο, όπως αυτός διαμορφώνεται στον οικογενειακό, συγγενικό, φιλικό και επαγγελματικό κύκλο, στους τόπους της επαγγελματικής ενασχολήσεως, στους δημόσιους χώρους κτλ. Στην ιδιωτική ζωή<sup>27</sup>, η οποία αναφέρεται στην απόλυτα προσωπική και μυστική ζωή του προσώπου. Από τις τρεις σφαίρες μόνο οι δυο πρώτες είναι δυνατό να αποτελέσουν αντικείμενο περιγραφών, σχολίων, κρίσεων και ειδήσεων. Η τρίτη σε καμιά περίπτωση δεν αποτελεί επικαιρική ιστορία και κατά συνέπεια αποκλείεται της δημοσιότητας.

**2. Αυτοπροσδιορισμός των ορίων της προσωπικότητας.** Πρόσωπα της επικαιρότητας<sup>28</sup>.

Η έκταση της αξιώσεως σεβασμού της προσωπικότητας καθορίζεται κυρίως από τον ίδιο το φορέα του δικαιώματος, στον οποίο επαφύεται η περιχάραξη της κοινωνικής του προστασίας. Η εξουσία αυτοπροσδιορισμού προκύπτει από τη σκέψη ότι κάθε άνθρωπος είναι ελεύθερος να κρίνει ποιες πτυχές της προσωπικότητάς του θα αποκαλύψει στους τρίτους, να επιλέγει την εικόνα με την οποία θα εμφανιστεί στον κοινωνικό του περίγυρο, να αποφασίζει πότε προσβάλλεται η προσωπικότητά του. Η εξουσία αυτοπροσδιορισμού δεν είναι ωστόσο απεριόριστη αλλά υπόκειται σε ορισμένους συμφυείς περιορισμούς.

26. Βλ. Α. Κονταξή «Τύπος και Δίκαιο» σελ. 489 επ.

27. Βλ. Β. Φίλια «Το Συνταγματικό δικαίωμα της ελευθεροτυπίας» σελ. 40

28. Βλ. Ι. Καράκωστα «το Δίκαιο των ΜΜΕ» σελ. 245

Ο φορέας του δικαιώματος οφείλει να ανέχεται επεμβάσεις στην προσωπικότητά του, οι οποίες συνδέονται με τον τρόπο ζωής που ο ίδιος επέλεξε. Όποιος μετέχει π.χ. σε δημόσια διαδήλωση ή παρακολουθεί ποδοσφαιρικό αγώνα ή εκθέτει τις οικογενειακές του αντεγκλίσεις στην κοινή θέα, αποδέχεται την εκ μέρους τρίτων παρακολούθησή του ή τη λήψη φωτογραφίας ή τη μαγνητοσκόπησή του. Εξάλλου, όποιος επιλέγει τη διακεκριμένη παρουσία του στην κοινωνική σφαίρα, που μπορεί να δικαιολογήσει τη δημιουργία δημόσιου ενδιαφέροντος γύρω από το πρόσωπό του, πρέπει να υπολογίζει ή τουλάχιστον να μην αποκλείει ότι μπορεί να γίνει αντικείμενο συζητήσεως τρίτων και να το ανέχεται. Αυτό ισχύει ιδίως για πρόσωπα που ασκούν δημόσιο λειτούργημα ή που συμμετέχουν στην πολιτική ζωή καθώς και για τα λεγόμενα πρόσωπα της σύγχρονης ιστορίας. Έτσι, με βάση τις ιδιότητες των προσώπων<sup>29</sup> μπορούμε να διακρίνουμε τρεις κατηγορίες προσώπων:

α) αυτούς που ασκούν δημόσιο λειτούργημα και τους πολιτικούς. Σαν τέτοιους πρέπει να νοήσουμε αφενός μεν τους κατά το άρθρο 13 του Ποινικού Κώδικα δημοσίους υπαλλήλους, δηλαδή τα πρόσωπα στα οποία έχει ανατεθεί νομίμως, έστω και προσωρινά, η άσκηση υπηρεσίας δημόσιας, δημοτικής ή κοινοτικής ή άλλου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, αφετέρου δε τους πολιτικούς, δηλαδή τα πρόσωπα που ασχολούνται με την πολιτική εν ευρεία έννοια και ασκούν, άσκησαν ή επιδιώκουν να ασκήσουν πολιτικό αξίωμα. Κατά την άσκηση κριτικής και ελέγχου από τον τύπο γεγονότων του δημόσιου βίου και της λειτουργίας των δημόσιων υπηρεσιών και αρχών, δεν είναι δυνατό να γίνει πάντοτε σαφής διαχωρισμός μεταξύ υπηρεσίας και δημόσιου λειτουργού. Έτσι, ο ισχυρισμός γεγονότων, η κριτική και ο έλεγχος επεκτείνονται και επι της εξωυπηρεσιακής δράσεως και συμπεριφοράς αυτών που ασκούν δημόσιο λειτούργημα, εφόσον η συμπεριφορά αυτή δύναται να θέσει σε αμφιβολία την καταλληλότητα αυτών για την άσκηση του δημοσίου λειτουργήματος. Εκείνοι που επιδίδονται σε φιλολογικές ή επιστημονικές εργασίες ή συμμετέχουν σ πολιτικούς αγώνες, παραδίδονται οικειοθελώς στην κρίση του κοινού. Έτσι προκειμένου περί προσώπου της κατηγορίας αυτής υφίσταται κατά τεκμήριο δικαιολογημένο συμφέρον ενημερώσεως των πολιτών και επί θεμάτων του ιδιωτικού και οικογενειακού βίου. Σημαντική για το θέμα αυτό είναι η γνώμη του κυρίου Αθ. Κανελλόπουλου ο οποίος αναφέρει ότι «σε ότι αφορά τον ιδιωτικό βίο των πολιτικών το πρόβλημα δεν είναι το επιτρεπτό ή μη της δημόσιας προβολής του ιδιωτικού βίου των πολιτικών. Το πρόβλημα είναι αν υπάρχει ιδιωτικός βίος των πολιτικών. Ο πολιτικός λογοδοτεί στο λαό. Και ο λαός, αυτό το «θηρίο» που υποψιάζεται τα πάντα, καθώς αναφέρει ο Πλούταρχος, κρίνει τη δημόσια αποτελεσματικότητα από την ιδιωτική

---

29. Βλ. Α. Κονταξή «Τύπος και Δίκαιο» σελ 500 επ.

συμπεριφορά και κατά κανόνα αξιολογεί συνολικά τον πολιτικό, είτε μας αρέσει είτε όχι. Αυτή την εξάρτηση από το λαό την αποδέχθηκε προκαταβολικά ο πολιτικός με την ανάμειξή του στην πολιτική.»<sup>30</sup>

β) στους ιδιώτες: στα πρόσωπα αυτής της κατηγορίας δε συντρέχει καταρχήν δικαιολογημένο συμφέρον ενημερώσεως των πολιτών για γεγονότα του ιδιωτικού, οικογενειακού βίου.

γ) τα πρόσωπα της σύγχρονης ιστορίας: ο όρος αυτός επικράτησε κατά τα τελευταία έτη στη γερμανική επιστήμη. Πρόκειται για ενδιάμεση κατηγορία μεταξύ αυτών που ασκούν δημόσιο λειτούργημα και των ιδιωτών. Τα πρόσωπα αυτά δεν συνδέονται με δημόσια υπηρεσία. Στην κατηγορία αυτή, υπάγονται ιθύνουσες προσωπικότητες της οικονομικής ζωής, διάσημοι καλλιτέχνες, συγγραφείς, κινηματογραφικοί αστέρες, ηθοποιοί, αθλητικά ινδάλματα κτλ. Αλλά και διαπρεπείς επιστήμονες, ερευνητές και εφευρέτες, μηχανικοί, ιατροί, δικαστές, εισαγγελείς και συνήγοροι, πρόεδροι δικηγορικών συλλόγων ή κοινωνικών συλλόγων κτλ. Μπορούν κατά τις περιστάσεις να καταστούν προσωπικότητες της σύγχρονης ιστορίας είτε λόγω της διακεκριμένης θέσης τους είτε λόγω των εξαιρετικών επιδόσεων και γενικά όσοι ασκούν δραστηριότητα γενικότερου ενδιαφέροντος, η οποία μπορεί να είναι και αντικοινωνική π.χ εγκληματίες, αλήτες κτλ.

Σύμφωνα λοιπόν με τη θεωρία αυτή όπως διαμορφώθηκε στη γερμανική επιστήμη τα πρόσωπα που απασχολούν τον τύπο διακρίνονται σε πρόσωπα απόλυτης επικαιρότητας και σε πρόσωπα σχετικής επικαιρότητας. Ως πρόσωπα απόλυτης επικαιρότητας είναι εκείνα τα οποία κατέχουν μια εξέχουσα θέση στο δημόσιο βίο (όπως οι αρχηγοί των κρατών, οι πρωθυπουργοί, οι υπουργοί, οι βουλευτές, οι πολιτικοί κτλ.) και όσοι ασκούν μια σημαντική κοινωνική δραστηριότητα (μεγάλοι οικονομικοί παράγοντες, μεγάλοι συγγραφείς, ηθοποιοί, καλλιτέχνες, αθλητές, επιστήμονες) και γενικά όσοι αναπτύσσουν δραστηριότητα γενικότερου ενδιαφέροντος και απασχολούν την επικαιρότητα τακτικά. Σχετικής επικαιρότητας πρόσωπα είναι εκείνα που προσελκύνουν το ενδιαφέρον του κοινού λόγω ενός εξαιρετικού και έκτακτου γεγονότος. Τέτοια πρόσωπα είναι λ.χ. ο τυχερός του πρώτου λαχνού ενός μεγάλου λαχείου, ο λογοτέχνης που τιμήθηκε με το μεγάλο βραβείο (π.χ. βραβείο Νόμπελ), το θύμα ενός εγκλήματος ή ενός ατυχήματος, ο εφευρέτης μιας νέας θεραπείας, ο άρρωστος στον οποίο έγινε μια μεταμόσχευση τεχνητής καρδιάς, ένας επικίνδυνος εγκληματίας, γέννηση τετραδύμων. Τα πρόσωπα αυτά τα φέρνει στην επικαιρότητα ένα γεγονός το οποίο ενδιαφέρει το κοινό και δεν εξυπηρετεί σκανδαλοθηρία ή την απλή ικανοποίησή του. Το γεγονός αυτό μπορεί να είναι περιορισμένης ή εκτεταμένης χρονικής διάρκειας, θετικό ή αρνητικό δηλαδή ευχάριστο ή δυσάρεστο, εκούσιο ή ανούσιο κτλ. Όλα αυτά τα πρόσωπα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο

---

30.Βλ. Αθ. Κανελλόπουλο «Καθημερινή» της 25-26 Οκτωβρίου 1987 σελ. 4

στην κοινωνική ζωή και για το λόγο αυτό το κοινό έχει εύλογο ενδιαφέρον για να πληροφορηθεί λεπτομέρειες της ιδιωτικής τους ζωής. Έτσι π.χ. το κοινό έχει σ' όλες τις χώρες άμεσο συμφέρον να γνωρίζει για την πορεία της υγείας των κυβερνητών του. Όσο λοιπόν υψηλότερη θέση κατέχουν στο δημόσιο βίο τα πρόσωπα της απόλυτης επικαιρότητας<sup>31</sup> τόσο πιο περιορισμένη είναι η σφαίρα του απορρήτου τους, τόσο περισσότερο είναι υποχρεωμένα να ανέχονται προσβολές της ιδιωτικής τους ζωής. Οι προσβολές όμως αυτές είναι ανεκτές από το δίκαιο, μόνο όταν δικαιολογούνται από τα επικρατούντα έθιμα ή από ένα εύλογο κοινωνικό συμφέρον. Αντίθετα προσβολές που αποβλέπουν στη νοσηρή εκμετάλλευση της περιέργειας του κοινού είναι ασφαλώς αντίθετες στο πνεύμα του νόμου και στα χρηστά ήθη. Ως προς τα πρόσωπα της σχετικής επικαιρότητας η δημοσίευση στον τύπο φωτογραφιών και λεπτομερειών της ιδιωτικής τους ζωής είναι θεμιτή μόνο κατά το σύντομο χρονικό διάστημα που τα πρόσωπα αυτά απασχολούν το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης<sup>32</sup>. Για τα πρόσωπα αυτά επιτρέπεται η δημοσίευση γεγονότων μόνο όσων τα κατέστησαν τέτοια πρόσωπα (δηλαδή όσων είναι αναγκαία προς απλή ενημέρωση του κοινού) και μόνο εντός ορισμένων χρονικών πλαισίων, όταν δηλαδή το γεγονός είναι επίκαιρο, διότι μόνο εντός δεδομένης χρονικής διάρκειας το κοινό ενδιαφέρεται γι' αυτά<sup>33</sup>.

Για τα πρόσωπα λοιπόν της επικαιρότητας<sup>34</sup> υπάρχει δικαιολογημένο ενδιαφέρον του κοινού να έχει ολοκληρωμένη εικόνα της προσωπικότητάς τους που σημαίνει γνώση των στοιχείων της ιδιωτικής τους ζωής η οποία όμως δεν επιτρέπεται να φθάσει μέχρι την επέμβαση στη σφαίρα του απορρήτου. Επιπλέον η αξίωση του κοινού δεν πρέπει να φτάνει μέχρι του σημείου να απαιτεί να λαμβάνει αυτό γνώση ευαίσθητων δεδομένων, η οποία έχει σαν αποτέλεσμα την προσβολή της αξίας του ανθρώπου με εξευτελισμό ή διαπόμπευση. Τα πρόσωπα της επικαιρότητας οφείλουν συνεπώς να ανέχονται επεμβάσεις που δικαιολογούνται από το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης. Σχετικά με τα πρόσωπα αυτά η νομολογία (Διοικ. Πρ. Αθ. 16280/1995 Το Σ. 1996, σελ. 195) δέχεται ότι «οι δημοσιογράφοι μπορούν να δημοσιεύουν ή να μεταδίδουν ειδήσεις, εικόνες από την ιδιωτική ζωή και σχόλια, για τη σχετική πληροφόρηση και ενημέρωση του κοινού, με δριμεία κριτική ή δυσμενείς, ακόμα και σκωπτικούς χαρακτηρισμούς για τα πρόσωπα αυτά, χωρίς αυτό να συνιστά μη σύννομη προσβολή της προσωπικότητάς τους ή παραβίαση των κανόνων δεοντολογίας αφού είναι αναντίρρητο

31. Βλ. Ι. Ιγγλεζάκη «Ευαίσθητα Προσωπικά Δεδομένα» σελ 244 επ. και ν. 2472/97 άρθρ 7 παρ. 2 ζ'

32. Βλ. Μιχαηλίδη – Νουάρο «Πρακτικά της Ακαδημίας Αθηνών 1923» σελ 294

33. Βλ. Γ. Κρίππα «Η ελευθερία του Τύπου» σελ. 59, 63-64

34. Βλ. Ι. Καρακώστα «το Δίκαιο των ΜΜΕ» σελ. 247 επ.

ότι κάθε επικριτική εκπομπή ή δημοσίευμα δημιουργεί αναπόφευκτα δυσμενείς εντυπώσεις σε βάρος των Δημόσιων αυτών προσώπων»<sup>35</sup>.

### **Ε. ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ: «Σύγκρουση» δικαιωμάτων ελευθεροτυπίας και προσωπικότητας.**

Ειδικότερα υπάρχουν δύο μορφές σύγκρουσης δικαιωμάτων<sup>36</sup>. Η σύγκρουση υπό νομική έννοια και η πραγματική σύγκρουση. Σύγκρουση υπό νομική έννοια: «Σύγκρουση δικαιωμάτων υπό νομική έννοια είναι η ταυτόχρονη αναγνώριση και νόμιμη άσκηση των δικαιωμάτων περισσότερων φορέων κατά τρόπο ώστε η νόμιμη άσκηση του δικαιώματος του ενός να περιορίζει την επίσης νόμιμη άσκηση του δικαιώματος του άλλου». Όπως προκύπτει από τον παραπάνω ορισμό προϋπόθεση της σύγκρουσης υπό νομική έννοια είναι η νόμιμη άσκηση των δικαιωμάτων από όλους τους φορείς. Αυτό όμως αποκαλύπτει μια αντίφαση γιατί παρά το ότι όλα τα δικαιώματα ασκούνται νόμιμα από τους φορείς τους, θίγεται τελικά κάποιο θεμελιώδες δικαίωμα. Αν δεν δεχτούμε μια τέτοια σύγκρουση οδηγούμαστε στην πραγματική σύγκρουση η οποία είναι «η αυτοδοκιμαζόμενη από το δίκαιο παραβίαση του δικαιώματος του άλλου». Αυτό σημαίνει ότι ο φορέας του ενός από τα συγκρουόμενα δικαιώματα ενεργεί πέραν του επιτρεπόμενου. Εδώ σε αντίθεση με τη σύγκρουση υπό νομική έννοια η άσκηση ενός δικαιώματος από τον φορέα του δεν είναι νόμιμη. Στη σύγχρονη έννομη τάξη ισχύει η ανθρωπιστική αρχή και όχι η ατομικιστική νομική θεωρία της λεγόμενης «νομικής σύγκρουσης των δικαιωμάτων». Στη σύγχρονη έννομη τάξη τα δικαιώματα δεν αλληλοσυγκρούονται αλλά ασκούνται αρμονικά. Επομένως δεν είναι δυνατόν όλα τα δικαιώματα να ασκούνται νόμιμα από τους φορείς τους και παρ' όλα αυτά να θίγεται κάποιο θεμελιώδες δικαίωμα. Στην πραγματικότητα ο φορέας του ενός δικαιώματος ασκεί το δικαίωμά του καθ' υπέρβαση δηλαδή όχι νόμιμα. Έτσι δεν γίνεται λόγος για σύγκρουση δικαιωμάτων αλλά για προσβολή δικαιώματος.

Με βάση τα ανωτέρω καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι δεν υπάρχει σύγκρουση υπό νομική έννοια μεταξύ των δικαιωμάτων της ελευθεροτυπίας και της προσωπικότητας καθώς μια τέτοια σύγκρουση προκύπτει ότι είναι πλαστή. Η γερμανική νομική επιστήμη υπό την επίδραση της νομολογίας του ΓΟΣΔ, έχει αναπτύξει δύο μεθόδους επίλυσης διάφορων συνταγματικών δικαιωμάτων: α) την αρχή της αναλογικότητας, όταν υπάρχει επιφύλαξη νόμου στην οποία εντάσσεται η στάθμιση συμφερόντων και β) την πρακτική εναρμόνιση όταν υπάρχει περιορισμός δικαιωμάτων χωρίς επιφύλαξη

35. Π. Πρ. Αθ. 1189/2001 ΧρΙΔ 2001 σελ 416-417 εκδ. Ευρ. Δικαστ. Ανθρ.,Α, τομ. 103 (1986)

36. Βλ. Α. Δημητρόπουλο «Συνταγματικά Δικαιώματα Γενικό Μέρος Σύστημα Συνταγματικού Δικαίου Τόμος Γ' ημίτομος Α σελ 238 επ.

## 1. Αρχή της αναλογικότητας - στάθμιση συμφερόντων

Η αρχή της αναλογικότητας ορίζει την ύπαρξη εύλογης αναλογίας μεταξύ του επιδιωκόμενου σκοπού και του περιορισμού που επιβάλλεται για την επίτευξη αυτού του σκοπού. Προβλέπεται η αρχή της αναλογικότητας ρητώς στο άρθρο 25 παρ.1 εδ.δ Σ όπου ορίζεται ότι κάθε είδους περιορισμοί των συνταγματικών δικαιωμάτων πρέπει να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας. Ο σκοπός του νομοθέτη και το μέσο που χρησιμοποιείται (περιορισμοί) για την επίτευξη του σκοπού πρέπει να είναι νόμιμοι. Αυτό σημαίνει ότι ο σκοπός του νομοθέτη θα πρέπει να είναι σύμφωνος με το Σύνταγμα. Τα δικαστήρια όμως δεν ελέγχουν αν ο σκοπός για τον οποίο ο νομοθέτης χρησιμοποιεί την νομοθετική του εξουσία είναι αυτός τον οποίο πραγματικά επιδιώκει δηλαδή δεν ελέγχονται δικαστικά τα παραγωγικά αίτια της βούλησης του νομοθέτη αλλά ισχύουν κατά τεκμήριο. Η αρχή της αναλογικότητας έχει τα ακόλουθα στάδια α) η προσφορότητα: Ο νομοθετικός περιορισμός θα πρέπει κατ' είδος και κατ' έκταση να είναι πρόσφορος, κατάλληλος προκειμένου να επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος σκοπός. β) η αναγκαιότητα: Ο νομοθετικός περιορισμός που επιβάλλεται θα πρέπει να είναι αναγκαίος. Αυτό σημαίνει ότι αν υπάρχει επιλογή μεταξύ περισσότερων περιορισμών, οι οποίοι είναι το ίδιο αποτελεσματικοί αλλά ένας απ' αυτούς είναι λιγότερο περιοριστικός σε σχέση με τους υπόλοιπους, τότε αυτός είναι αναγκαίος κατά την αρχή της αναλογικότητας. Έτσι η διοίκηση επιβάλλεται μεταξύ περισσότερων προβλεπόμενων περιορισμών να επιλέγει και να εφαρμόζει εκείνον που είναι ηπιότερος και κατ' επέκταση αναγκαίος. Όπως προκύπτει από την νομολογία του ΣτΕ το αν ένας περιορισμός υπερβαίνει το αναγκαίο μέτρο ελέγχεται δικαστικά. Τέλος γ) στάθμιση συμφερόντων· η αναλογικότητα *stricto sensu*: η στάθμιση συμφερόντων αντιμετωπίζονταν αρχικά ως αυτοτελής μέθοδος, στη συνέχεια όμως εντάχθηκε στο πλαίσιο της αρχής της αναλογικότητας. Η μέθοδος της στάθμισης συμφερόντων αναφέρεται στη νόμιμη άσκηση των δικαιωμάτων από τους εμπλεκόμενους στη διαφορά φορείς τους και προχωρά στη στάθμιση των συμφερόντων αντιμετωπίζοντας την κάθε περίπτωση χωριστά, δηλαδή περιπτωσιολογικά. Στη στάθμιση συμφερόντων ασκείται κριτική για το ποιο δικαίωμα στη συγκεκριμένη κάθε φορά σύγκρουση έχει ανώτερη αξία και υπερτερεί και ποιο έχει κατώτερη αξία και υποχωρεί. Η συλλογιστική αυτή που ακολουθείται στη στάθμιση των συμφερόντων δίνει τεράστια εξουσία στον δικαστή από τη μια και από την άλλη ενισχύει την αβεβαιότητα του δικαίου καθώς δεν εξαρτάται από αμιγώς «αντικειμενικά κριτήρια» αλλά κατ' ανάγκη και από υποκειμενικά στοιχεία και κρίσεις. Επιπλέον η στάθμιση των συμφερόντων προϋποθέτει την ανισότητα δικαιωμάτων, αγαθών και διατάξεων. Κάτι τέτοιο όμως δεν ισχύει καθώς όλες οι συνταγματικές διατάξεις έχουν την ίδια τυπική δύναμη. Έτσι ο δικαστής δεν μπορεί να προκρίνει κάποια διάταξη εις βάρος κάποιας άλλης βάσει της τυπικής ισοδυναμίας των συνταγματικών διατάξεων. Αυτό το γεγονός μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η στάθμιση των συμφερόντων σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση δεν

προσφέρει σαφή και γενικά κριτήρια για την άρση των συγκρούσεων και άρα δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

## 2. Πρακτική εναρμόνιση

Είναι φανερό ότι σε αρκετές περιπτώσεις καθίσταται αναγκαίος ο περιορισμός συνταγματικών δικαιωμάτων παρά το γεγονός ότι ο συντακτικός νομοθέτης δεν προβλέπει επιφύλαξη νόμου. Η μέθοδος της πρακτικής εναρμόνισης έχει ως σκοπό την αρμονική άσκηση όλων των συνταγματικών δικαιωμάτων και την εξασφάλιση της εφαρμογής όλων των διατάξεων. Κατά την πρακτική εναρμόνιση οι περιορισμοί των συνταγματικών δικαιωμάτων προκύπτουν από τη συστηματική ερμηνεία των συνταγματικών διατάξεων. Εφαρμόζεται δε αυτή τόσο στα ανεπιφύλακτα όσο και στα δικαιώματα με επιφύλαξη νόμου γεγονός που μας υποδεικνύει τη δευτερεύουσα σημασία της επιφύλαξης νόμου και την αναποτελεσματική μεθοδολογική διάκριση ανάμεσα στην αρχή της αναλογικότητας και την πρακτική εναρμόνιση με κριτήριο την ύπαρξη επιφύλαξης υπέρ του νόμου.

## ΣΤ. ΘΕΣΜΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Απαραίτητη είναι κατά πρώτο η διακρίβωση του περιοριζόμενου δικαιώματος. Στο συγκεκριμένο θέμα περιοριζόμενο δικαίωμα είναι το δικαίωμα της προσωπικότητας και της ιδιωτικής ζωής των δημόσιων προσώπων (άρθρα 5 παρ. 1 και 2 παρ. 1 Σ) το οποίο περιορίζεται από την ελευθεροτυπία.

α) παρεμποδιζόμενη δράση: παρεμποδιζόμενη δράση λόγω της ελευθερίας του τύπου είναι το δικαίωμα των δημόσιων προσώπων δηλαδή των προσώπων της επικαιρότητας να αναπτύξουν ελεύθερα την προσωπικότητά τους. Παρεμποδιζόμενη δράση είναι η ιδιωτική ζωή των δημόσιων προσώπων.

β) περιεχόμενο δικαιώματος: στη συνέχεια εξεταστέα είναι η υπαγωγή της παρεμποδιζόμενης δράσης στο περιεχόμενο του δικαιώματος, δηλαδή εφένος μεν στο εννοιολογικό περιεχόμενο του προστατευόμενου αγαθού, αφετέρου δε στο περιεχόμενο της διαγραφόμενης από το σύνταγμα περιοχής άσκησης. I) προστατευόμενο αγαθό: προστατευόμενο αγαθό με το παρεμποδιζόμενο δικαίωμα αγαθό είναι η ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας και το απόρρητο της ιδιωτικής ζωής των προσώπων. Ο συντακτικός νομοθέτης επιτρέπει στα πρόσωπα να αναπτύσσουν ελεύθερα την προσωπικότητά τους, να ρυθμίζουν τη ζωή τους όπως αυτά νομίζουν, ανώνυμα, ανενόχλητα από ξένες παρεμβάσεις (57 ΑΚ, 2 παρ. 1 και 5 παρ. 1 Σ). II) άσκηση: όπως προκύπτει από τις διατάξεις του Σ και του ΑΚ ο νομοθέτης απέφυγε να οριοθετήσει ευσυνείδητα το δικαίωμα της προσωπικότητας, επιτρέποντας με τον τρόπο αυτό τη συνεχή διεύρυνση του περιεχομένου του δικαιώματος. Ενδεικτική αναφορά ορισμένων αγαθών που εμπίπτουν στην προστασία



των ανωτέρω άρθρων είναι: τα σωματικά και ψυχικά αγαθά, η τιμή κάθε ανθρώπου, η ιδιωτική ζωή και η σφαίρα του απορρήτου, η αναπαράσταση της εικόνας, της φωνής και γενικώς της ζωής του προσώπου, το άσυλο της κατοικίας.

γ) υπαγωγή: η τελική υπαγωγή της παρεμποδιζόμενης δράσης στο περιεχόμενο του δικαιώματος είναι θετική. Η ανάπτυξη της προσωπικότητας των δημόσιων προσώπων ανήκει στο περιεχόμενο του προστατευόμενου αγαθού και η άσκηση του δικαιώματος αυτού δεν εκφεύγει των ορίων των διαγραφομένων από το Σύνταγμα. Κατά συνέπεια η παρεμπόδιση την οποία υφίστανται οι φορείς του δικαιώματος της προσωπικότητας, που είναι τα δημόσια πρόσωπα, με τη δημοσίευση της ιδιωτικής και προσωπικής τους ζωής συνιστά περιορισμό και όχι απλή επιβάρυνση του δικαιώματος. Στο βασικό ερώτημα απλή επιβάρυνση ή περιορισμός, η απάντηση είναι ότι εν προκειμένω πρόκειται για περιορισμό δικαιώματος. Στη συνέχεια εξεταστέα είναι η νομιμότητα του περιορισμού, αν δηλαδή πρόκειται για απλό περιορισμό ή για προσβολή δικαιώματος. Απαραίτητος είναι καταρχήν είναι ο προσδιορισμός της σχέσης μέσα στην οποία ασκείται το (όχι απλά παρεμποδιζόμενο αλλά ) περιοριζόμενο δικαίωμα.

### 1. Έννομη σχέση

Ειδική σχέση: Το παρεμποδιζόμενο δικαίωμα (ανάπτυξη της προσωπικότητας, ιδιωτική ζωή) ασκείται όχι στο πλαίσιο της γενικής σχέσης, αλλά εντός μερικότερου θεσμού που είναι η σχέση δημοσιότητας δηλαδή η σχέση δημόσιων προσώπων και κοινού, η οποία είναι έννομη σχέση αναγνωρισμένη από το δίκαιο. Από τη διαπίστωση αυτή προκύπτει, ότι σε αντίθεση με τη γενική σχέση, στις ειδικές σχέσεις, όπως εν προκειμένω, είναι καταρχήν δυνατή η επιβολή περιορισμού. Ο περιορισμός του δικαιώματος της προσωπικότητας, τον οποίο υφίστανται τα δημόσια πρόσωπα ή πρόσωπα της επικαιρότητας, επειδή ακριβώς ασκείται μέσα στο μερικότερο πλαίσιο της ειδικής σχέσης της δημοσιότητας μπορεί να επιβάλλεται από το δίκαιο (απλός περιορισμός) ή να απαγορεύεται (προσβολή)

Ρητοί και μη ρητοί περιορισμοί: Εξεταστέα καταρχήν είναι η ύπαρξη ρητών περιορισμών<sup>37</sup>. Όπως προκύπτει από το συνταγματικό κείμενο δεν προβλέπονται ρητοί, *expressis verbis* περιορισμοί του δικαιώματος της προσωπικότητας στη συγκεκριμένη ειδική σχέση της δημοσιότητας. Εφόσον δεν προβλέπονται ρητοί περιορισμοί που να ενδιαφέρουν στη συγκεκριμένη περίπτωση, εξεταστέα στο τρίτο και τελευταίο στάδιο είναι η ύπαρξη μη ρητών περιορισμών του δικαιώματος από την αιτιώδη συνάφεια δικαιώματος και ειδικής σχέσης.

---

37. Βλ. Α. Δημητρόπουλο «Συνταγματικά Δικαιώματα Γενικό Μέρος Σύστημα Συνταγματικού Δικαίου Τόμος Γ' ημίτομος Α σελ 212, 220, 254

## 2. Θεσμική προσαρμογή

Ερευνητέα είναι η ύπαρξη μη ρητών περιορισμών, δηλαδή περιορισμών που δεν προβλέπονται ρητά στο συνταγματικό κείμενο, πλην όμως αναγκαία προκύπτουν από τη συστηματική ερμηνεία κατά τη συνεφαρμογή των διατάξεων του Σ. Εν προκειμένω απαραίτητη είναι η κατά συστηματική ερμηνεία συνεφαρμογή των άρθρων 14 παρ. 2, 5 παρ. 1 και 2 παρ.1 του Σ. Ερευνητέο είναι αν *in concreto* υπάρχει αντικειμενικό στοιχείο μεταξύ του δικαιώματος της προσωπικότητας και της σχέσης δημοσιότητας. Στο Σ δεν αναφέρεται ρητά οποιοσδήποτε περιορισμός της προσωπικότητας των δημόσιων προσώπων στην ειδική τους σχέση δημοσιότητας με το κοινό. Πλην όμως ο συντακτικός νομοθέτης κατοχυρώνει ταυτόχρονα δικαιώματα και εν προκειμένω το δικαίωμα της προσωπικότητας (5 παρ. 1 Σ) και το δικαίωμα της ελευθεροτυπίας (14 παρ. 2 Σ). Ο συντακτικός νομοθέτης κατοχυρώνει αρμονικά δικαιώματα και θεσμούς, έτσι ώστε το περιεχόμενο των μεν να μη θίγει το περιεχόμενο των δε και αντιστρόφως. Από την αρχή της βασικής ισχύος των συνταγματικών δικαιωμάτων συνάγεται εν προκειμένω η εφαρμογή του δικαιώματος της ελευθεροτυπίας στην ειδική σχέση της δημοσιότητας μεταξύ δημόσιων προσώπων και κοινού. Δεν είναι ορθός επομένως ο ισχυρισμός ότι προσβάλλεται η προσωπικότητα των δημόσιων προσώπων από την ελευθερία του τύπου. Όμως το δικαίωμα της ελευθεροτυπίας εκτείνεται μόνο μέχρι το σημείο εκείνο που δε θίγει τον πυρήνα του δικαιώματος της προσωπικότητας των δημόσιων προσώπων στην ειδική σχέση δημοσιότητας, δηλαδή μόνο κατά το πεδίο εκείνο στο οποίο δεν υπάρχει αιτιώδης συνάφεια και επομένως εφαρμόζεται ο κανόνας: απαγορεύεται η επιβολή αναιτιωδών περιορισμών. Αντίθετα στο πεδίο που καλύπτεται από δεσμό αιτιώδους συνάφειας των περιεχομένων δικαιώματος προσωπικότητας και ειδικής σχέσης δημοσιότητας, το δικαίωμα περιορίζεται και μόνο κατά το μέτρο που επιβάλλεται από τον αιτιώδη αυτό σύνδεσμο.

## Ζ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η θεωρία των προσώπων της επικαιρότητας<sup>38</sup> προσφέρει μια σημαντική συμβολή στο πρόβλημα της διαπλοκής της ελευθερίας του τύπου με το απαραβίαστο της ιδιωτικής ζωής των δημόσιων προσώπων. Πάντως, μειονέκτημα της θεωρίας αυτής είναι ότι τα όρια της κατηγορίας των προσώπων της επικαιρότητας, καθώς και τα όρια της ιδιωτικής τους ζωής, είναι ασαφή και ρευστά. Για να ξεπεράσουμε το μειονέκτημα αυτό, είμαστε υποχρεωμένοι να εξετάζουμε κάθε φορά αν ένα δημοσίευμα για τον ιδιωτικό βίο των εν λόγω προσώπων ανταποκρίνεται σε μια θεμιτή δηλαδή αντικειμενική ανάγκη του κοινού για

---

38. Βλ. Α. Κονταξή «Τύπος και Δίκαιο» σελ 507

πληροφόρηση. Και αυτό γιατί πληροφόρηση του κοινού και προσωπικότητα δεν αποτελούν κατά δίκαιο συγκρουόμενα αγαθά. Σε ενδιαφέρουσες<sup>39</sup> λύσεις σχετικά με τη διαπλοκή τύπου και προσωπικότητας μπορεί να οδηγήσει η θεσμική εφαρμογή. Η σχέση δημοσιότητας, ως σχέση μεταξύ συγκεκριμένου προσώπου και κοινού, αποτελεί έννομη σχέση αναγνωριζόμενη από το δίκαιο. Το ευρισκόμενο στη δημοσιότητα πρόσωπο περιορίζεται στην άσκηση των δικαιωμάτων του, εφόσον το συγκεκριμένο δικαίωμα συνδέεται με δεσμό αιτιώδους συνάφειας προς την έννομη σχέση της δημοσιότητας και μόνο κατά το μέτρο που επιβάλλει ο δεσμός αιτιώδους συνάφειας. Η δημοσιότητα και κατά συνέπεια και η σχέση δημοσιότητας μεταξύ δημόσιου προσώπου και κοινού δεν είναι πάντοτε του ίδιου περιεχομένου. Άλλο είναι π.χ. το περιεχόμενο της δημοσιότητας πολιτικού, καλλιτέχνη ή του δράστη εγκλήματος.

## ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τύπος με την υποκειμενική έννοια, είναι το υποκείμενο (ή κατ' επέκταση η μέθοδος) της παραγωγής εντύπων π.χ. εφημερίδα, περιοδικό κτλ. Με την αντικειμενική έννοια τύπος είναι το προϊόν του τύπου με την υποκειμενική έννοια (έντυπο) π.χ. φύλλο εφημερίδας, τεύχος περιοδικού. Η ελευθερία του τύπου κατοχυρώνεται στο άρθρο 14 παρ. 2 Σ με την υποκειμενική έννοια και περιλαμβάνει α) την ελευθερία εκδόσεως, συντάξεως, εκτυπώσεως, κυκλοφορίας β) την ελευθερία ιδρύσεως και λειτουργίας επιχειρήσεως τύπου γ) την ελευθερία συλλογής πληροφοριών δ) την ελευθερία εκλογής και ασκήσεως δημοσιογραφικού επαγγέλματος ε) την ελευθερία ιδρύσεως και λειτουργίας δημοσιογραφικών οργανώσεων. Η ελευθεροτυπία υπόκειται σε οριοθετήσεις (χρηστά ήθη, δικαιώματα των άλλων) και περιορισμούς ρητά και μη ρητά προβλεπόμενους. Το δικαίωμα της προσωπικότητας διατυπώνεται στα άρθρα 57 ΑΚ, 2 παρ. 1 και 5 παρ. 1 του Σ και περιλαμβάνει το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου και την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, με την έννοια να διαμορφώνει κανείς και να ρυθμίζει τη ζωή του όπως αυτός νομίζει, ανώνυμα, ανενόχλητα από ξένες παρεμβάσεις. Με βάση τον αυτοπροσδιορισμό των ορίων της προσωπικότητας καταλήγουμε ότι υπάρχουν τα λεγόμενα πρόσωπα της επικαιρότητας (δημόσια πρόσωπα) για τα οποία υφίσταται κατά τεκμήριο δικαιολογημένο συμφέρον ενημερώσεως των πολιτών επί θεμάτων του ιδιωτικού και οικογενειακού βίου. Στο ίδιο συμπέρασμα φθάνουμε αφού απορρίψουμε την υπό νομική έννοια σύγκρουση της ελευθεροτυπίας και του δικαίωματος της

---

39. Βλ. Α. Δημητρόπουλο «Συνταγματικά Δικαιώματα» ειδικό μέρος παραδόσεις συνταγματικού δικαίου τομ. Γ' - ημίτομος Β σελ 251

προσωπικότητας, ως πλαστής και δεχθούμε μέσω της αρχής της αναλογικότητας και της πρακτικής εναρμόνισης ότι βάσει της θεσμικής εφαρμογής υπάρχει αιτιώδης συνάφεια μεταξύ του δημόσιου προσώπου και της σχέσης δημοσιότητας του με το κοινό που δικαιολογεί μόνο κατά το μέτρο που επιβάλλει ο δεσμός αιτιώδους συνάφειας τον περιορισμό του δικαιώματος της προσωπικότητας των δημόσιων προσώπων.

**ΛΗΜΜΑΤΑ :** τύπος , δημόσια πρόσωπα , ιδιωτική ζωή , προσωπικότητα

## **ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

1. Ν. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ «Κράτος και ραδιοτηλεόραση. Η θεσμική διάσταση» Αθήνα 1986
2. Π.Δ. ΔΑΓΤΟΓΛΟΥ «Συνταγματικό Δίκαιο. Ατομικά Δικαιώματα Α'» εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 2005
3. Π.Δ. ΔΑΓΤΟΓΛΟΥ «Τύπος και Σύνταγμα» Αθήνα 1989
4. Α. ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ «Συνταγματικά Δικαιώματα Γενικό Μέρος Σύστημα Συνταγματικού Δικαίου Τόμος Γ'-Ημίτομος Ι» εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2005
5. Α. ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ «Συνταγματικά Δικαιώματα Ειδικό Μέρος Παραδόσεις Συνταγματικού Δικαίου Τόμος Γ'-Ημίτομος Β'» Αθήνα 2005
6. Ι. ΠΓΛΕΖΑΚΗΣ «Ευαίσθητα Προσωπικά Δεδομένα» Αθήνα 2003
7. Ι. ΚΑΡΑΚΩΣΤΑΣ «Προσωπικότητα και τύπος. Νομική θεώρηση ενός δεοντολογικού ζητήματος » εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 2000
8. Ι. ΚΑΡΑΚΩΣΤΑΣ «Δίκαιο των ΜΜΕ » εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 2005
9. Ι. ΚΑΡΑΚΩΣΤΑΣ-Α. ΤΣΕΒΑΣ «Η νομοθεσία των ΜΜΕ» εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 2003
10. Α. ΚΟΝΤΑΞΗΣ «Τύπος και Δίκαιο » Αθήνα 1989
11. Γ. ΚΟΥΜΑΝΤΟΣ «Ελευθερία και ποιότητα στα ΜΜΕ »
12. Γ. ΚΡΙΠΠΑΣ « Ελευθερία του τύπου έναντι του ιδιωτικού βίου» Αθήνα 1972
13. Κ. ΜΑΥΡΙΑΣ «Το συνταγματικό δικαίωμα ιδιωτικού βίου » 1981
14. Β. ΦΙΛΙΑΣ «Το συνταγματικό δικαίωμα της ελευθεροτυπίας » Αθήνα 1966
15. Κ. ΧΡΥΣΟΓΟΝΟΣ « Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα » εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 2002

## ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

854/2005 ΑΠ «Υπόθεση δημοσίευσης στο περιοδικό CIAO»  
 3545/2002 ΣτΕ «Υπόθεση Τριανταφυλλόπουλου»  
 4100/2002 Π.Πρ.Πειραιά «Η προστασία της προσωπικότητας και τα όρια της ελευθεροτυπίας-Υπόθεση Σωκράτη Κόκκαλη, Intracom Α.Ε»  
 40/1998 ΑΠ «Υπόθεση θιγόμενου προσώπου από ΜΜΕ-τηλεοπτικός σταθμός Μ.Σ.»

## ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

- 854/2005 ΑΠ – Περίληψη

Το δικαστήριο επί της υπόθεσης στο θέμα συνταγματικού περιεχομένου περί προσβολής ή όχι της προσωπικότητας του Ν.Μ., αφού υπήγαγε τα πραγματικά περιστατικά στους οικείους κανόνες δικαίου διαπίστωσε ότι τα γεγονότα που ανέφερε το δημοσίευμα του περιοδικού ως περιεχόμενα στην αίτηση ασφαλιστικών μέτρων της συζύγου του Ν.Μ. δεν στοιχειοθετούν αστική ευθύνη των συντελεστών του περιοδικού. Επίσης το δικαστήριο έκρινε ότι συντρέχει λόγος άρσης του άδικου χαρακτήρα της συντελεσθείσας προσβολής της προσωπικότητας του Ν.Μ. διότι υφίσταται δικαιολογημένο ενδιαφέρον διενέργειας των υπό κρίση εκδηλώσεων των προσβολών.

- 3345/2002 ΣτΕ – Περίληψη

Οι διατάξεις του άρθρου 5 παρ.1 και 14 παρ.1 του Σ. οριοθετούνται σε ότι αφορά το περιεχόμενο των κατοχυρωμένων από αυτές ελευθεριών και δικαιωμάτων από τις διατάξεις των υπόλοιπων άρθρων του Σ, τυπικά ισοδύναμων, και των συνοδόντων προς αυτές νόμων, μεταξύ αυτών και ο νόμος 2472/1997 ο οποίος προβλέπει περιορισμούς στην επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Επομένως η διάδοση πληροφοριών όπως η ερωτική ζωή του τραγουδιστή αποτελούν ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα βάσει του νόμου 2472/1997 και της οδηγίας 95/46/ ΕΚ και δεν μπορούν σε καμιά περίπτωση να αποτελέσουν θεμιτώς από συνταγματικής απόψεως, περιεχόμενο του δικαιώματος πληροφόρησης ή της ελεύθερης εκφράσεως και διαδόσεως στοχασμών.

- 40/1998 ΑΠ – Περίληψη

Σε τηλεοπτική εκπομπή που μεταδόθηκε από τον πανελλήνιες εμβέλειας τηλεοπτικό σταθμό Μ.Σ. δημοσιογράφοι και καλεσμένος αναφέρθηκαν σε ψευδή και συκοφαντικά γεγονότα με αποτέλεσμα τη βάνανυση προσβολή της προσωπικότητας του αναιρεσείοντα ο οποίος ζήτησε γι' αυτό χρηματική ικανοποίηση. Το δικαστήριο κήρυξε την αξίωση αποσβεσμένη και καταργημένη τη δίκη παραβιάζοντας τις διατάξεις 2 παρ. 1 Σ και 1 παρ. 1 της ΕΣΔΑ. Επομένως η υπόθεση βάσει του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ και του 559 παρ. 1 του Κ.Πολ.Δ πρέπει να παραπεμφθεί για περαιτέρω εκδίκαση στο ίδιο δικαστήριο, διότι είναι δυνατή η σύνθεσή

του από άλλους δικαστές, εκτός από εκείνους που δίκασαν προηγουμένως (580 περ. 3 και 5 Κ.Πολ.Δ).

• 4100/2002 Π.Πρ.Πειραιά –Περίληψη

Η εφημερίδα «Καθημερινή» αναφερόμενη στην εταιρεία Intracom Α.Ε. και στον Πρόεδρό της Σ. Κόκκαλη κάνει λόγο για κρατικοδίαιτη εταιρεία κατηγορώντας ευθέως την ίδια και τον Πρόεδρό της για διαφθορά και παράνομες διασυνδέσεις με την πολιτεία με άμεσο σκοπό τη σύναψη επωφελών και κερδοσκοπικών συμβάσεων δημοσίων έργων και δημοσίων προμηθειών. Το δικαστήριο έκρινε ότι οι εναγόμενοι δεν αποσκοπούσαν να προσβάλλουν την προσωπικότητα του ενάγοντα καθώς αυτός αποτελεί αναμφισβήτητα δημόσιο πρόσωπο και είναι αυτονόητο οι πράξεις και οι παραλήψεις του να προκαλούν το δημοσιογραφικό ενδιαφέρον για την ενημέρωση του κοινού. Ενόψει αυτού η άσκηση του δικαιώματος των εναγομένων, ελευθερία του τύπου, δεν είναι καταχρηστική, η δε προσβολή της προσωπικότητας του ενάγοντα είναι σύννομη και δε δημιουργεί αξίωση χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης.